

גמרא:

אמר רב יהודה אמר שמואל: אין מביאין עצים אלא מן המכונסין שבקרפף.

ותמהה הגמרא עליו ממשנתנו:

והא אנן תנן: מן הקרפף ואפילו מן המפוזרים! ולמה הצריך שמואל אף בעצים שבקרפף שיהיו מכונסים?!

ומשנינן: מתניתין המתרת ליטול עצים מפוזרים שבקרפף — שיטת יחידאה היא, והיינו, רבי שמעון בן אלעזר בדעת בית הלל וכפי שיתבאר בברייתא שמביאה הגמרא בסמוך. אבל חכמים חלוקים עליו, ושמואל אמר כחכמים.

דתניא: אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המפוזרים שבשדות שאין מביאין, ועל המכונסין שבקרפף שמביאין.

על מה נחלקו בית שמאי ובית הלל:

על המפוזרין שבקרפף.

ועל המכונסין שבשדות.

שבית שמאי אומרים: לא יביא, אלא אם כן היו בקרפף ומכונסין.

ובית הלל אומרים: יביא אפילו מאלו, וכן היא דעת התנא של משנתנו.⁽²⁾

כחדא יומא אריכתא דמי. וכיון שהוקצתה הסוכה בבין השמשות של היום הראשון היא הוקצתה לכל החג, ואי אפשר להתנות עליה.

מתניתין:

מביאין עצים תלושים ביום טוב מן השדה [שבתוך התחום] מן המכונס, שכנסו את העצים מערב יום טוב כדי להשתמש בהם, שהרי גילה דעתו שהוא סומך עליהם, ואינם מוקצה.

אבל מן העצים המפוזרים בשדות לא יביא, היות ש"מוקצה" הם לפי שלא היתה דעתו עליהם מערב יום טוב, ואינם "מן המוכן".

ומן הקרפף, שהוא מקום מחוץ לעיר המוקף בגדר, ומאחסנים בו כל מיני דברים, וגם עצים — רשאי להביא ממנו עצים אפילו מן המפוזר שבו. שהואיל והמקום מוקף ומשתמר, אפילו מן המפוזרין שבו לא הקצה דעתו מהם.

איזהו קרפף שאמרנו, שיותר להביא עצים מתוכו אפילו מן המפוזר?

כל שהוא סמוך לעיר ממש בלבד,⁽¹⁾ דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר: כל שנכנסין לו בפותחת [במפתח] ומשתמר על ידי זה, ואפילו היה הקרפף רחוק מן העיר, ובלבד שיהי הקרפף בתוך תחום שבת.

המפוזרים בקרפף, והרי הוא מעמר, שהוא אב מלאכה?!

וביאר הפני יהושע קושייתם בשני אופנים: האחד: מכשירי אוכל נפש הן שאפשר

1. לשון רש"י: סמוך לעיר ממש. והר"ן כתב בשם הרשב"א, ד"סמוך" היינו בתוך שבעים אמה ושיריים [ארבעה טפחים].

2. הקשו התוספות: איך מותר לאסוף עצים

ואמנם חכמים חלוקים עליו, ושמואל כדעתם.

אמר רבא: אף שמותר להביא מן המכונסין. מכל מקום: **עלי קנים ועלי גפנים אף על גב דמכנפי להו ומותבי** [אף שהיו מכונסים ומונחים], **כיון דאי מדלי זיקא מבדר להו** [אם תגביהם הרוח יתפזרו העלים], כבר מעכשיו **כמפוזרים דמו, ואסורין**.

כי ודאי לא סמך דעתו עליהם, שהרי סבור היה שהרוח תפזרם.

ומיהו, **אי אתנח מנא מאתמול עליהו** [אם הניח כלי על העלים מערב יום טוב] להכביד עליהם, **שפיר דמו**, שהרי הכלי מועיל שלא תפזרם הרוח, וסומך דעתו עליהם.

שנינו במשנה: **איזהו קרפף**, כל שסמוך לעיר דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר, כל שנכנסין לו בפותחת ואפילו בתוך תחום שבת:

יש לפרש מחלוקתם בשני אופנים:

אופן אחד: רבי יהודה מצריך שני תנאים, גם שיהיה לו פותחת וגם שיהיה סמוך לעיר.

ורבי יוסי מיקל באחד משני התנאים, כפי שיבואר להלן.

אופן השני: רבי יהודה תולה את הדין בסמיכות לעיר בלבד, בלי להתחשב ב"פותחת".

ורבי יוסי תולה את הדין בפותחת בלבד, בלי להתחשב בסמיכות לעיר.

ובספק זה נסתפקו בני הישיבה, והגמרא מפרשת את לשונותיהם של התנאים לפי שני האופנים.

אבעיא להו: היכי קאמר רבי יהודה?

כל שסמוך לעיר הרי הוא קרפף שמותר לקחת ממנו עצים, **והוא דאית ליה פותחת**, שהרי סתם קרפף יש בו פותחת ועליו מדבר רבי יהודה, ונמצא שרבי יהודה מחמיר להצריך את שני התנאים [סמוך לעיר ופותחת] כדי לעשותו קרפף שמותר לקחת ממנו עצים.

ואתא רבי יוסי למימר שכיון דאית ליה פותחת די בכך, ואין צורך שיהיה סמוך לעיר, אלא **אפילו רחוק מהעיר**, אך **בתוך תחום שבת** — נמי חשוב קרפף, כי לדעתו די בתנאי אחד של פותחת או סמוך לעיר.⁽³⁾

או דלמא, הכי קאמר רבי יהודה: כל שסמוך לעיר, בין דאית ליה פותחת בין דלית ליה פותחת חשוב קרפף, ואין הדין תלוי אלא בסמיכות לעיר בלבד.

3. מדברי רבי יוסי משתמע שאם היה הקרפף סמוך לעיר, שוב אין צריך פותחת, שהרי מכך שתלה רבי יוסי את ההיתר כשאינו סמוך לעיר בפותחת, ממילא משמע שאילו היה סמוך לעיר שוב אין צריך פותחת. רש"י.

לעשותן מערב יום טוב, ואסור. השני: לא הותרו מלאכות אוכל נפש אלא מלישה ואילך, שהרי אפילו טחינה אסורה וכל שכן מעמר שהוא קודם טחינה. ותירצו התוספות: אין מעמר אלא כשאוסף במקום גידולם.

ב. ואין מבקעין את העצים התלושים ביום טוב המותרים להסקה, לא בקרדום [כלי אומנות, והוא כעין הכלי שעושים בו אוכפות לבהמות], ולא במגרה [סכין מלאה פגימות וממהרת לקוץ עצים וכלי אומנות הוא], ולא במגל [מין כלי אומנות], הואיל וכל אלו כלי אומנות הם לבקע בהם עצים, ונראה כעושה בו מלאכה.

אלא בקופיין [סכין של קצבים] הואיל ואינו כלי אומנות.⁽⁵⁾

גמרא:

שנינו במשנה: ואין מבקעין לא בקרדום ולא לא-ב במגרה ולא במגל אלא בקופיין:

והניחה עתה הגמרא, כי זה ששינו ברישא "אין מבקעין", הוא משום שהביקוע הוא מלאכה וטירחה יתירה, ואסור לבקע כל עץ. וכך שנינו:

א. אין מבקעין עצים לא מן הקורות שנשברו מערב יום טוב, ואף שעמדו להיסק בבין השמשות.

ב. ואין צריך לומר שאין מבקעין עצים מן הקורה שבבין השמשות לא עמדה להיסק, משום שנשברה רק ביום טוב.

ולפיכך תמהה הגמרא, כיצד שנינו בסיפא שהביקוע מותר, ובלבד שיעשהו בקופיין:

ואתא רבי יוסי — שאמר: כל שנכנסין לו בפותחת — לחדש שדין הקרפף תלוי בפותחת לבד, ולמימר: אין הדין תלוי בסמיכות לעיר כלל, אלא אפילו בתוך תחום שבת. ודוקא דאית ליה פותחת הוא הנקרא קרפף, אבל לית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר נמי לא.

תא שמע: מדרקתני במשנתנו: רבי יוסי אומר: כל שנכנסין לו בפותחת, ואפילו בתוך תחום שבת.

שמע מינה: רבי יוסי תרתי לקולא קאמר:

א. אם יש לו פותחת אף שרחוק הוא מן העיר הרי זה מותר.

ב. אם סמוך לעיר אף שאין לו פותחת הרי זה מותר.⁽⁴⁾

ומסקינן: שמע מינה!

אמר רב סלא אמר רבי ירמיה: הלכה כרבי יוסי — להקל.

מתניתין:

א. אין מבקעין עצים להסקה ביום טוב, לא מן הקורות,

ולא מן הקורה של הבית שנשברה ביום טוב,

וכפי שיתבאר הטעם בגמרא.

הגמרא שלא כאחד מצדדי הספק. וראה תוספות.

5. כתב הראב"ד [הובא ברא"ש ובר"ן והביאו המשנה ברורה]: אע"ג דמכשירין שאפשר

4. ברש"י כתב, לפי פשיטות הגמרא, בדעת רבי יהודה, שבסמוך לעיר מותר אף שאין לו פותחת, וברחוק מן העיר אסור אף שיש לו פותחת. וצריך ביאור, שאם כן נמצאת פשיטות